

อัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทย

พันตำรวจโท สุนทร เพราะสุนทร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-040-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**CHARACTERS OF THE DIRECTOR-GENERALS
OF THE ROYAL THAI POLICE DEPARTMENT**

Police Lieutenant Colonel Soontorn Prousoontorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy

Program of Political Science

Graduate School

Chulalongkorn University

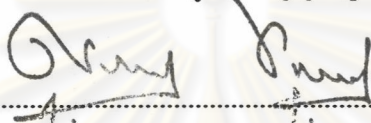
Academic Year 1996

ISBN 974-635-040-4

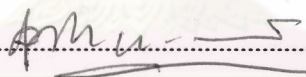
หัวข้อวิทยานิพนธ์   อัตลักษณ์ของอริบตีกรมตำรวจไทย
โดย   พันตำรวจโท สุนทร เพราะสุนทร
ภาควิชา   รัฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   พันตำรวจเอก ดร. ฉัฐพิชัย สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

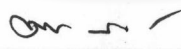

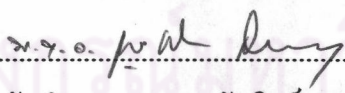
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)
คณบดีคณะแพทยศาสตร์
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

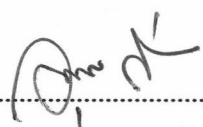
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พันตำรวจเอก ดร.ฉัฐพิชัย สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ พ่องแผ้ว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิมมณี)

สุนทร เพราะสุนทร, พ.ต.ท. : อุตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทย (CHARACTERS OF THE DIRECTOR - GENERALS OF THE ROYAL THAI POLICE DEPARTMENT) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ, พ.ต.อ.ดร.ณัฐพิชัย สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 238 หน้า. ISBN 974-635-040-4

ผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมตำรวจไทย เป็นผู้นำซึ่งได้ผ่านกระบวนการเลือกสรร มีประสบการณ์ ฝ่าฟันอุปสรรคมาเนิ่นนาน ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของกรมตำรวจที่มีอยู่ ถึงแม้จะพบว่าคุณสมบัติประการสำคัญ คือ ความสามารถในการปรับตัวที่พัฒนามาจากบุคลิกภาพของตน แต่ในความเป็นจริง การคัดเลือกแต่งตั้งอธิบดีกรมตำรวจนั้น พิจารณาจากควมมีอาวุโส ประกอบกับความรู้ความสามารถและผลการปฏิบัติงาน แต่ไปตัดสินในเรื่องของบุคลิกภาพอันมีรากฐานจากอัตลักษณ์กลับถูกมองข้ามไป

การศึกษาถึงบุคลิกภาพและอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจ เป็นการเสนอแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการพิจารณาและพยากรณ์พฤติกรรมที่อาจเป็นไปได้ของอธิบดีกรมตำรวจ นอกเหนือไปจากการพิจารณาเพียงควมมีอาวุโส ความรู้ความสามารถและผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตำแหน่งนี้

ผลการศึกษาพบว่า อธิบดีกรมตำรวจไทย 23 ท่าน ในอดีตถูกจัดแบ่งตามประเภทของอัตลักษณ์ออกเป็น 4 ประเภทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อัตลักษณ์แบบปรับตัว อัตลักษณ์แบบยอมตาม อัตลักษณ์เชิงบังคับ และอัตลักษณ์แบบถอนตัว อัตลักษณ์ที่แตกต่างกันนั้นเป็นผลมาจากภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจตลอดจนลีลาการปฏิบัติงานที่มีลักษณะแตกต่างกัน จึงเป็นการยืนยันถึงความสัมพันธ์ของอัตลักษณ์ และภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของอธิบดีกรมตำรวจแต่ละท่าน ขณะเดียวกันอธิบดีที่จัดอยู่ในอัตลักษณ์แต่ละประเภทได้แก่ อัตลักษณ์แบบปรับตัว อัตลักษณ์แบบเชิงบังคับ อัตลักษณ์แบบยอมตาม และอัตลักษณ์แบบถอนตัว จะมีลักษณะพฤติกรรมที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า อัตลักษณ์เป็นเครื่องมือในการอธิบายและพยากรณ์พฤติกรรมของผู้นำหรืออธิบดีกรมตำรวจได้เป็นอย่างดี

ภาควิชา .....
สาขาวิชา ..... รัฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต ..... ก.ท.ท. ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ๖.๖.๖๖

: MAJOR
KEY WORD:

SOONTORN PROUSOONTORN, POL. LT. COL. : CHARACTERS OF THE
DIRECTOR - GENERALS OF THE ROYAL THAI POLICE DEPARTMENT.

THESIS ADVISOR : PROF. TIN PRACHYYAPRUIT, Ph. D. AND POL. COL.
NADHAPIT SNIDVONG, Ph. D. 238 pp. ISBN 974-635-040-4

Persons who have been appointed to the post of Director - General of the Royal Thai Police Department were proved themselves by their experience and patience to the difficulties they faced. The appropriate leader must be able to adjust himself to the existing organizational culture. In practice, the selection criteria for the director - generals of the Royal Thai Police Department normally centers on work performance and knowledge. Although the ability of adjustment to administrative milieu which results from one's character affects style and performance, it has unfortunately been over-looked.

The study of leader's character as an important component of personality is aimed, in part, to explain and predict his performance, aside from his knowledge and experience. In this study, the leader's character will be used as another significant criterion for the selection the most suitable person to such an important position.

The findings of the study also show that twenty three director - generals of the Royal Thai Police Department have different types of character. They were grouped into 4 headings as follows : adaptive, compulsive, compliant and withdrawn. The study also revealed that different characters result from different historical background and work styles. This, therefore, confirms the relationship between background and character. Moreover, leaders in the same group of character type shows similar behavior. This also confirms that character is an important tool for explaining and predicting leader's behavior.

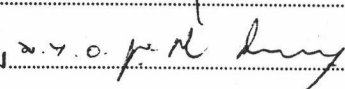
ภาควิชา..... - .....

สาขาวิชา..... รัฐศาสตร์ .....

ปีการศึกษา..... 2539 .....

ลายมือชื่อนิติ..... พ.ศ.ท. .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ก็เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ดิน ปรัชญพฤทธิ และ พันตำรวจเอก ดร.ณัฐพิชัย สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และจะจดจำจารึกพระคุณของท่านไปตลอด

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำสั่งสอนและถ่ายทอดวิชาการต่างๆ ให้ความตั้งใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และรองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิมมณี ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

พันตำรวจโท สุนทร เพราะสุนทร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและสภาพของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	4
สมมติฐานในการวิจัย	5
วิธีการดำเนินการวิจัย	5
ขอบเขตการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	9
การนำเสนอวิทยานิพนธ์	10
2. ทฤษฎีแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำและบุคลิกภาพ	11
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์	15
3. วิเคราะห์อัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทย	35
พลโท พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ (หม่อมเจ้าคำรบ)	41
พลตำรวจโท พระยาอธิกรณ์ประกาศ (หลุยส์ จาติกวณิช)	44
พันตำรวจเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ (รวย พรหมโมบล)	47
พันตำรวจเอก พระยาอนุสรณ์ธรรการ (จ่าง วัจนะพุกกะ)	50
พลตำรวจเอก หลวงอดุลเดชจรัส (บัตร์ พึ่งพระคุณ)	53

ผลตำรวจโท พระรามอินทรา (ดวง จุลัยยานนท์)	62
ผลตำรวจตรี พระพิจารณ์พลกิจ (ยูเช็ก คุณละถัมภะ)	64
ผลตำรวจเอก หลวงชาติตระการ-โกศล (เจียม ลิ้มปชาติ)	67
ผลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์	70
ผลตำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากร	77
จอมพล ศฤงค์ ฐนะรัชต์	85
ผลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์	93
ผลตำรวจเอก ประภาส จารุเสถียร	102
ผลตำรวจเอก ประจวบ สุนทรางกูร	115
ผลตำรวจเอก พจน์ เกษะนันท์	118
ผลตำรวจเอก ศรีสุข มหินทรเทพ	122
ผลตำรวจเอก มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น	128
ผลตำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์	133
ผลตำรวจเอก ณรงค์ มหานนท์	139
ผลตำรวจเอก เกา สารสิน	143
ผลตำรวจเอก แสง วีระสวัสดิ์	148
ผลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์	153
ผลตำรวจเอก ประทีน สันติประภพ	159
4. วิเคราะห์อัตลักษณ์อธิบดีกรมตำรวจที่แสดงพฤติกรรมทางการบริหาร.....	165
และทางการเมือง	
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	177
รายการอ้างอิง	192
ภาคผนวก	
ผนวก ก.	197
ผนวก ข.	201
ประวัติผู้วิจัย	238

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1.1	รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปร	6
2.1	กรอบของปัจจัยที่สำคัญในการเข้าใจพฤติกรรมของผู้นำ.....	16
2.2	ลักษณะของอัตลักษณ์	21
2.3	เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของผู้นำแต่ละประเภท	23
3.1	รูปแบบการจัดระดับการปฏิบัติงาน	37
3.2	รูปแบบการจัดระดับความพึงพอใจต่องาน	39
3.3	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลโทพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ (หม่อมเจ้าคำรบ)	41
3.4	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจโท พระยาอริกรณ์ประกาศ (หลุยส์ จาติกวณิช)	44
3.5	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พันตำรวจเอก พระยานุเรศผดุงกิจ (ราย พรหมโบล)	47
3.6	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พันตำรวจเอก พระยานุสรณ์ธรรการ (จ่าง วัจนะพุกกะ)	50
3.7	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก หลวงอดุลเดชจรัส (บัตร์ พึ่งพระคุณ)	53
3.8	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจโท พระรามอินทรา (ดวง จุฬยานนท์)	62
3.9	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจตรี พระพิจรรย์พลกิจ (ยูเช็ก คุณละลัมภะ).....	64
3.10	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก หลวงชาติตระการ-โกศล (เจียม ลิมปิชชาติ)	67
3.11	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์	70
3.12	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากกร	77

3.13	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ จอม พลสฤณี ธนะรัชต์	85
3.14	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์	93
3.15	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก ประภาส จารุเสถียร	102
3.16	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก ประจวบ สุนทรางกูร	115
3.17	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก พจน์ เกษะนันท์	118
3.18	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก ศรีสุข มหินทรเทพ	122
3.19	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น	128
3.20	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์	133
3.21	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก ณรงค์ มหานนท์	139
3.22	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก เกา สารสิน	143
3.23	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก แสวง วีระสวัสดิ์	148
3.24	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์	153
3.25	รูปแบบความสัมพันธ์ของระดับการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของ พลตำรวจเอก ประทีน สันติประภพ	159
5.1	อริบตีกรมตำรวจจัดกลุ่มตามอัตลักษณ์	179